Jeden den v ... Tuchořicích

Tuchořice... **leží 9 km jihovýchodně od Žatce. Ves se poprvé připomíná v roce 1239 jako sídlo Adama z Tuchořic. Tuchořice mají místní části Třeskonice a Nečemice. Žije zde celkem 714 obyvatel, z nichž 400 je v produktivním věku. Průměrný věk obyvatel je 36,8 let. V obci je pošta, škola, obchod, hospoda. Tuchořice mají i novorenesanční zámek, ve které sídlí Ústav sociální péče pro mentálně postižené muže. V zámecké zahradě je malá zoologická zahrada. Na návsi stojí raně barokní sloup Panny Marie z roku 1680 se sochami sv. Šebestiána, Rocha, Jana Nepomuckého a Rozálie. U rybníka směrem na Dubčany rostou staleté duby. V obci se nacházejí chráněná přírodní naleziště zkamenělých mlžů. Všechny tři vesnice obklopují rozsáhlé lesy. Starostou Tuchořic je po celou novodobou historii Ladislav Kubiska.**

Není toho tady moc, ale ani málo

■ dozvěděla jsem se na sousedském popovídání tuchořických občanů

Procházím se zasněženou obcí. Vlastimil Andert stojí u vrat, opírá se o hrablo na sníh a pokuřuje. Do Tuchořic se přiženil před 37 lety. „Parádní vesnice, krásná hospoda. A pořád se něco děje. Byl tu už i první máj, s průvodem, se starými stroji. A Laťku Bédy Keila mám rád. Taky jsem ji jel.“

Na procházku zasněženou prosluněnou obcí se vydala Miloslava Frydrychová s fenkou Melinkou. Přistěhovala se před třinácti lety z Prahy, kde pracovala na ministerstvu kultury. Městský byt prodala a pořídila si tu domek. „Civilizace jsem si užila už dost. Venkované jezdí do Prahy do práce a Pražáci zase bydlet na venkov,“ směje se paní. Její psí dáma má oblečen pletený kabátek. „S místními se sbližuji pomalu. Tuchořičtí jsou hodně rodinně založení. Ale pár přátel už také mám. Jezdíme spolu na výlety. Je tu moc krásně, ráda se procházím kolem rybníka. Mám ráda pořádnou zimu, mráz tak deset stupňů, aby se spálily bacily. Když zima, tak zima!“ - říká paní Frydrychová.

FOTO KVĚTA TOŠNEROVÁ

Adámek zkoumá běžky a sousedé hned plánují, že by už mohl také lyžovat.

Vyfotila jsem kostelík a vracím se. V postranní ulici je plno lidí. Richterovi vyšli na procházku s malým Adámkem. Jeho babička Hana. Ráda peče a vaří, hlavně o víkendu, přes týden pracuje v Žatci. „Máme tady barák, jsme tu odjaktěživa. Na první stupeň jsem chodila sem, na druhý do Lipence,“ povídá Hana Richterová. „Jestli tady ještě bude škola, náš Adam bude chodit sem,“ říká hošíkův tatínek.

Všichni sledují mladého muže na báječném stroji. Zdeněk Lehman si sestrojil motokáru a pořádá školu smyku. „Motor z pionýra, sedačka z kočárku, kolečka z kovomatu, rám kovový. Vyrobil jsem to jen tak, pro srandu,“ povídá konstruktér, který studuje střední průmyslovku v Chomutově. Před dům vyšel i jeho tatínek, který učí v Žatci. „Tuchořice bych neměnil, v paneláku bych se utrápil,“ říká Zdeněk Lehman starší.

Z práce ze školky přichází Daniela Kiššová. „To víte, klady a zápory vesnice. Postavili jsme tu domek, je tu klid.“ Spolu s ní jde rodačka Jana Křivanová a veze v kočárku vnučku Barborku. Přichází i rodina Brdičkových. Jedna z dcer jezdí na žateckou ZUŠ zpívat a hrát na klavír. „A tak pořád někam jezdíme,“ uzavírá paní Brdičková.

Od hřbitova přijíždí na běžkách Oldřich Richter. „Trénuje na Jizerskou padesátku okolo hřbitova,“ smějí se sousedé. „Moc sněhu,“ odtuší lyžař a hned mi vysvětluje: „Jezdit kolem hřbitova je praktické. Kdyby něco, rovnou mne tam hodí. A naše vesnice? Není toho tady moc, ale ani málo. Dva obchody, dvě hospody, vyvařovna ve školce, pěkný sportovní areál.“

FOTO KVĚTA TOŠNEROVÁ

Cestou ze školy... Karolínu Brdičkovou (vlevo) baví nejvíc čeština a jednou by chtěla být veterinářkou. Její mladší sestra Alenka uvažuje nad tím, jaké by to asi bylo, být holičkou. To Anička Pilařová má jasno. Ráda by malovala obrazy. Ze školky, kde pracuje jako kuchařka a uklizečka, jde i paní Stanislava Pilařová. Nějaký čas bydlela v Rakovníku, do rodné obce se vrátila. „Ve školce máme 21 dětí. Nyní je ale vysoká nemocnost. S dětmi pracuji celý život. Výchova je dnes možná volnější, ale dětské jádro zůstává stejné,“ říká paní Pilařová.

Šedesát velikých kluků v jediné rodině

■ Zámečtí pánové na audienci důležitě podepisují partnerské smlouvy

Sněhová peřina propůjčila tuchořickému zámku pohádkový nádech. V průčelí trůní socha psího hrdiny, kterého provází pověst, že zachránil dítě. Vystoupám schodiště a ocitám se ředitelně Pavla Dvorského.

Všude plno zlatých pohárů ze sportovních klání, nad nimi se klene malebný páv, který v ústavu strávil devatenáct let. Po smrti byl vycpán a pietně uchován. Co chvíli za panem ředitelem přichází některý z klientů a chce si popovídat. Mentálně postižených je tu asi šedesát, ve věku od 24 do 60 let. Nejstaršími jsou Ladislav Neumann a Jaroslav Kučaba, který je vůbec prvním, služebně nejstarším klientem. „Až budou mít narozeniny, musíte to medializovat. U takto těžce postižených je to vysoký věk, kterého se dožívají vzácně. Je to asi jako když se zdravý člověk dožije devadesáti,“ přibližuje Pavol Dvorský.

Do života ústavu nyní zasáhl zákon 108, který zásadně mění systém práce. Dříve zde postižení byli umístěni na základě rozhodnutí, nyní se stávají pro personál partnery, kteří si platí ubytování, stravu a péči. „Správně bychom nyní měli klienta nazývat uživatelem sociální služby,“ říká ředitel, pro kterého „uživatelé“ přes všechny rošády zákonodárců stejně zůstávají „těmi jeho kluky“.

Pracovním stůl mu pokryly partnerské smlouvy a bude si jednotlivé pány zvát k sobě, vysvětlovat literu zákona a důležitě smlouvy podepisovat. „Naši pánové milují obřadnost a oficiality. Návštěvám u ředitele říkají audience,“ směje se P. Dvorský.

Tuchořický ústav funguje jako jedna obrovská rodina, která si mezi sebou rozděluje pracovní úkoly. Osmnáct mužů s lehčím postižením dokonce normálně pracuje v chráněných dílnách. V truhlářské dílně jsem zastihla Josefa Kaleju a Viléma Vaňourka (kterému přezdívají „švihák blatenský“), jak rozebírali palety pro firmu Dřevobal Nové Sedlo. Další pracanti jsou „koňáci“, kteří pečují o stáje. Kromě koní tu chovají také bílé králíky a dokonce se zde objevil i klokan Skypy. V další chráněné dílně pracuje osm mužů - právě malovali obrázky na reklamní tašky firmy Exim Kladno. Co dílko, to originál. Někteří vytvářejí dokonce loga, jiní jen vybarvují předtištěné obrázky. Pracují šest hodin denně. Jsou však i klienti, kteří za prací dojíždějí do Žatce.

Někteří méně postižení jsou zařazeni do obslužné péče jako osobní asistenti, jako například Ivan Kefurt. Ten je i vynikající kreslíř, malíř a navíc má i skvělou kondici. Ve svých dvaapadesáti letech si troufá na štafetový běh Evropou. Ten letošní se poběží Švédskem, Norskem, štafeta se dostane až na Faerské ostrovy a Island. „Představuje to z naší strany 500 eur na účastníka. Pokud neseženeme sponzory, musíme si na závod peníze sami vydělat,“ podotýká ředitel. Ve prospěch klientů bylo založeno občanské sdružení Zlaté údolí, členové jsou zaměstnanci, klienti a příznivci ústavu. K nejštědřejším sponzorům ústavu patří například T-Mobile, který letos přispěl 110 000 na úpravu prostranství a zakoupení zeleně. „V parku vystavíme besídku, ohniště, krb,“ plánuje pan ředitel a vyznává se: „Já to neberu jako zaměstnání, já si tohle povolání vysnil.“

Doby, kdy byli mentálně postižení pečlivě ukryti před zraky veřejnosti, jsou již pryč. Pánové ze zámku chodí na procházky a výlety do vsi i po okolí a ti, co neberou prášky, se rádi zastaví na pivu v místní hospodě. Na Nový rok roznášeli občanům přáníčka. Zoologická zahrada, která vznikla v zámeckém parku, je přístupná školám a školkám. Ústav se dokonce blíže kamarádí s mateřskou školou Alergo Žatec. Loni žatecké děti Tuchořice několikrát navštívily, připravily Mikulášskou besídku, vyrobily klientům papírová sluníčka. Někteří mentálně postižení muži mají inteligenci odpovídající věku předškoláků, malé děti tyto veliké kluky dokážou přijmout otevřeně a bez předsudků. A tak mezi nimi vzniká opravdové přátelství.

FOTO KVĚTA TOŠNEROVÁ

Václav Jelínek patří do party koňáků.

FOTO KVĚTA TOŠNEROVÁ

Papoušci na sněhu... Jaroslav Beránek na dvoře u rybníka právě krmí drůbež, holuby a ...papoušky! Má venku voliéru s andulkami, roselami a korelami. „Andulky zimu snášejí, jen nesmí být na průvanu,“ vysvětluje mi chovatel a sype exotům proso, slunečnici a rohlíky. Papoušky vlnkované chová už čtvrt století, dokonce mu nyní v budkách snášejí i vajíčka. „Ale mluvit je neučím. To bych si musel vzít domů mládě, aby neslyšelo ostatní. Mám jich asi sedmdesát, pro radost. Na jaře jim zpestřuju jídelníček mlíčákama. Pro mne pampeliška není plevel,“ říká pan Beránek. Bydlí tu v domku po rodičích, pracuje v žatecké Prefě. Jeho další velkou láskou jsou i koně.

Realizovaných akcí máme celý dlouhý seznam

říká nečemický, třeskonický a tuchořický starosta Ladislav Kubiska

Od konce listopadu 1990 je v Tuchořicích starostou Ladislav Kubiska. Člověk už na jeho místě skoro ani nedovede představit nikoho jiného.

■ **Jaké nejdůležitější akce se za vašeho působení uskutečnily?**

„K nejdůležitějším počítám v Tuchořicích odkoupení a kolaudaci čistírny odpadních vod, vybudování kanalizace a komunikace u rodinných domků „Pod Školou“. Důležité byly přestavby nebytových prostor v čp.125 a čp.110 na osm bytů, oprava střech a fasád obecních budov. Obec odkoupila a opravila kulturní dům, přistavěla k hasičské zbrojnici nové stání pro nákladní auta. V Třeskonicích byla odkoupena a opravena prodejna a hostinec, střechy na obecních budovách. V bývalé škole vznikl další byt. Byly upraveny požární nádrže a veřejné prostranství. Vzniklo zde okolo tří set metrů chodníku. V Nečemicích byla dostavěna prodejna a pohostinství, opravena požární nádrž, také zeď podél kostela, komunikace. Z hasičské zbrojnice vznikla prodejna potravin a pivnice. Ve všech obcích byla vyměněna svítidla veřejného osvětlení za svítidla s nižším příkonem. Stavebně je připravena kanalizace a ČOV pro celou obec, bohužel zatím nejsou finanční prostředky.“

■ **V jaké výši se pohybuje obecní rozpočet?**

„Každoročně jde přibližně o 6 až 7 milionů korun, občas je vyšší, protože se zapojí úspory. Nejvyšší položky rozpočtu tvoří částka za odvoz a likvidaci odpadu, na provoz základní a mateřské školy, úhrada neinvestičních nákladů za žáky v jiných školách. Významnou položkou jsou platy a odvody za zaměstnance obce.“

■ **Jaké organizace a živnostníci působí ve vašich obcích?**

„Na pozemcích našeho katastrálního území hospodaří TUFA s r.o. Tuchořice, HOPPEX Tuchořice - družstvo vlastníků a samostatně hospodařící rolníci - Jaroslav Šůma, Karel Lebeda, Milan Janza, Josef Šír a Lenka Krejcarová. Truhlařině se věnuje Jaroslav Kvarda a Karel Šindar. Tesařské a pokryvačské práce zabezpečuje Zdeněk Kvarda, elektroinstalatérství Ladislav Kubiska, elektrospotřebiče opraví Jiří Běhavý, auta Petr Hrdlička. Zednictví se věnuje Florián Chrz, Miroslav Poděbradský a Miroslav Stambrecht. Prodejem zemědělské techniky a náhradních dílů se zabývá Miroslav Slach. Máme i kadeřnici Markétu Hejdovou. V Tuchořicích je obchod Jednoty Podbořany a Smíšenka Simony Vaněčkové, v Nečemicích se brzy otevře prodejna a pivnice.“

■ **Můžete přiblížit místní spolky a organizace, tradiční akce?**

„V našich obcích působí TJ Sokol Tuchořice, Jednotka svazu dobrovolných hasičů obce Tuchořice, Střelecký klub Třeskonice, Svaz chovatelů poštovních holubů, Myslivecké sdružení. K oblíbeným akcím patří tradiční Dětský den, Pálení čarodějnic, Stavění májky, Šlapka Bédy Keila, Fotbalové turnaje, Tuchořická pouť. Loni proběhl první ročník Hasičské soutěže.“

■ **Jak to vypadá s existencí školy?**

„Bohužel jsme s počtem žáků stále na hranici. Škola je nyní druhým rokem tzv. na výjimce, protože máme o 3 děti méně než určují směrnice. Pokud by ale všichni rodiče dávali děti k nám, problém by nebyl. Věříme, že školu udržíme.“

■ **Připravujete výstavbu dalších rodinných domků?**

„Zájem o bydlení tu je, ale není tu ke koupi žádná nemovitost, mimo tři neobyvatelné domy. Obec připravila v Územním plánu obce stavební parcely „Pod Školou“, připravuje se zde zasíťování.“

■ **Jaké církevní památky byly opraveny?**

„Obec na vlastní náklady (cca 500 000 Kč) opravila Kapli Nanebevzetí Panny Marie v Tuchořicích. Uhradila 125 000 Kč za zrestaurování sochy Svatého Jana Nepomuckého v Nečemicích, kde přispěla i na postupnou opravu kostela - dvakrát 100 000 Kč; zde oprava bohužel postupuje velmi pozvolna. Nyní opravujeme kapličku v Tuchořicích.“

■ **Vaši obec zdobí především rybníky. Čí jsou?**

„Na návsích v Nečemicích, Třeskonicích a Tuchořicích jsou požární nádrže; prostřední tuchořický rybník je obce a je pronajatý; zadní rybník „Koupaliště“ byl v majetku Úřadu pro zastupování státu, který ho koncem loňského roku prodal fyzickým osobám, takže již asi nebude součástí rybářských revírů.“

■ **Jak to vypadá s kdysi prosperující cihelnou?**

„Tam došlo k nejhoršímu. Podnik se dostal do likvidace a po postupném rozprodávání a rozkrádání byl prodán soukromému vlastníkovi. Zatím se zde nic neděje.“

■ **Jak to nakonec dopadlo s vydanými armádními objekty?**

„Muniční sklad prodala obec firmě Explorex s.r.o, která ho chce využít k podobnému účelu. Pozemky U hřiště obec nadále vlastní. Znovu tu bude pila. Využití pro celý objekt zatím hledáme. Armádní chatky v Nečemicích vlastní obec, ale zastupitelé již prodej schválili.“

■ **Co můžete nabídnout turistům?**

„Plno přírodních krás a zajímavostí, některé dokonce evropského významu! Určitě je to Travertinová kupa, Miocénní vápence, Kozinecká stráň. Na obce navazují rozsáhlé lesy s vyhlídkou na Výrově. U rybníka máme i památný dub.“

■ **A jak vidíte budoucnost vašich obcí?**

„V období 2007-2013 musíme získat co nejvíce dotací a využít je k rozvoji obcí a zemědělství, které bylo po roce 1990 téměř zničeno. Dnes se poměrně dobře rozvíjí, alespoň některé firmy. Budoucnost vidím dobře, i když z Nečemic a Třeskonic se čím dál více stává rekreační oblast. Problém bude možná s udržením školy. Nyní se však rodí poměrně dost dětí, tak doufám, že zůstane zachována.“

Připravila Květa Tošnerová ● Příště (Svobodný hlas č. 9, který vyjde 28. února 2007) ... Jeden den v ... Úhercích